

Stanovisko Rady pro výzkum a vývoj
k stavu přípravy operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace
strukturálních fondů EU 2007 – 2013

Návrh OP VaVpI ze 7. září 2007

A) Návrh Operačního programu výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI) předložený MŠMT dne 7. září 2007 obsahující řadu zásadních chyb a rozporů, zejména u priorit 1 a 4. Namátkou lze uvést:

- a) Cíle priorit jsou na různých částech materiálu uvedeny různě¹. Nejde o formální rozdíly, o čemž mj. svědčí jak opakované neakceptování připomínek Rady, tak podstata rozdílů – např. u prioritní osy 1 jde o minimální zapojení do mezinárodní spolupráce ve VaV a oslabení vazby na podniky. Podle MŠMT nemá jít o „Evropská centra excelence“, ale zřejmě o něco jako česká centra základního výzkumu financovaná ze státního rozpočtu², což je v rozporu s principem strukturálních fondů – přispět k rozvoji regionů, i s udržitelností výdajů vyvolaných OP VaVpI (viz dále).
- b) Indikátory dopadu (tj. výsledky projektů do pěti let po jejich ukončení) jsou v rozporu s indikátory, schválenými pro OP VaVpI v Národním strategickém referenčním rámci³. Hodnoty navržené Radou jsou MŠMT neustále změkčovány, takže v některých případech budou dosaženy i bez OP VaVpI⁴. Navíc návrh MŠMT obsahuje početní chyby, součty hodnot indikátorů v jednotlivých částech nesouhlasí⁵.
- c) Změkčováním kritérií a indikátorů provedeném MŠMT zejména u priority 1 došlo k výrazné nerovnováze mezi prioritami. Návrh MŠMT tak paradoxně u priority 2 „Regionální výzkumná centra“ vyžaduje výrazně větší mezinárodní spolupráci a uplatnění výsledků, než u priority 1 „Evropská centra excelence“⁶.
- d) Pojetí priority 1 podle MŠMT je v zásadním rozporu s návrhem ministryně Kuchtové na výdaje státního rozpočtu na výzkum a vývoj na rok 2008 s výhledem do roku 2010, který nejprve Rada a poté vláda svým usnesením ze dne 24. května 2007 č. 564 plně akceptovaly a to i při redukci výdajů. V něm se předpokládá nárůst české účasti na RP EU o 2 mld. Kč/r (která měla zajistit zejména priorita 1), ale podle návrhu OP VaVpI se na tomto nárůstu budou Evropská centra

¹ Např. u priority 1 „Evropská centra excelence“ je na str. 26 uvedeno „Prvním specifickým cílem je vytvoření omezeného počtu center excelence vybavených špičkovou, moderní infrastrukturou VaV o kritické velikosti schopné se zapojit do budování Evropského výzkumného prostoru (ERA). Posláním center excelence bude úzce propojovat výzkum, vzdělávání a inovace (tzv. knowledge triangle) a generovat špičkové, mezinárodně konkurenceschopné poznatky využitelné komerčními subjekty.“ Na str. 54 je uvedeno „Hlavním cílem intervence je vybudovat omezený počet špičkových pracovišť – center excelence - s nadkritickou velikostí a koncentrovanou podporou, která budou nadstandardně vybavená (materiálně i personálně) a budou schopná produkovat významné množství poznatků využitelných v podnicích a jejich seskupeních, napojených na činnost centra“.

² Jediný podstatný rozdíl priority 1 oproti současněmu programu MŠMT Centra základního výzkumu (2005 – 2009) je ve výši prostředků – na Evropská centra excelence jsou 20 x vyšší. Jinak pojetí, cíle atd. jsou velmi podobné.

³ Např. pro pracovní místa ve VaV (z toho žen) MŠMT navrhlo 3 750 (900), NSRR i RVV 5 274 (1 092).

⁴ Např. publikace ve špičkových časopisech stoupají za ČR o cca 1 000 publikací ročně, z toho bez Prahy o 400/r. Hodnota navržená MŠMT pro cílový stav za deset let (nárůst o 4 300/r) je tedy desetinásobkem stávajícího ročního přírůstku, hodnota navržená RVV byla cca dvojnásobná.

⁵ Např. na str. 57 má být přírůstek poznatků celkem 4 110 a nikoliv 4 190, nehledě na to, že patenty patří do kategorie aplikovatelných poznatků.

⁶ Např. u indikátoru dopadu Počet patentů je u priority 1 zaměřen na domácí patenty, dle návrhu MŠMT je podíl českých (ÚPV) / evropských (EPO) a amerických (USTPO) 60/15/5 zatímco u priority 2 je podíl zahraničních patentů vyšší - 130/35/15 (tj. české : zahraničním u P1 3:1, P2 2,5:1). RVV navrhla pro prioritu 1 40/40/30, pro prioritu 2 60/35/25 (tj. české : zahraničním u P1 1:1,75, P2 1:1).

excellence podílet pouze 10 % svých provozních nákladů na činnost, tj. jen 0,5 mld. Kč/r a to po výdajích ve výši 22,4 mld. Kč celkem. Získat dalších cca 67 mld. Kč dalších výdajů pro zbývající ¾ účasti v RP EU není možné.

- e) Dále došlo v rozporu se stanoviskem Rady k zásadním změnám pojetí u dalších priorit. Hlavní změna je u priority 4, která je dle návrhu MŠMT zaměřena na zvyšování počtu doktorandských studentů (viz indikátor – nárůst počtu studentů). Rada jako maximální kompromis navrhla indikátor nárůst počtu absolventů zaměstnaných v oboru studia společně s indikátorem s nárůstem počtu výsledků specifického výzkumu na vysokých školách⁷. Vzhledem k tomu, že i priorit 4 má být spolufinancována z výdajů na výzkum a vývoj, není možné z výdajů OP VaVpI hradit nepochybně potřebný růst kapacit pro studenty (kampusy atd.); stejnou připomínku uplatnila i EK.
- f) Návrh MŠMT je nekonsistentní, vzájemně si neodpovídají Analýza (kap. 1), Strategie (kap. 2) a prioritní osy, oblasti podpory a indikátory (kap. 3.)⁸. Přitom provázanost jednotlivých částí návrhu explicitně a opakovaně požadovala EK (Position Paper ze dne 13. července 2007).
- g) V návrhu OP VaVpI ze 7. září 2007 stále přetrvávají zásadní nedostatky, opakovaně připomínkové předsednictvem Rady od počátku srpna. Jako příklad lze uvést:
 - rozdílné vymezení příjemců v jednotlivých částech návrhu (jde o opomenutí nebo o záměr?),
 - podmíněnost přijetí projektu jeho účastí v jiných aktivitách v kap. 3.2.1 (hrozí riziko nečerpání, dohodnuto bylo jako zvýhodnění a nikoliv jako podmínka přijetí),
 - příliš specifické a nevhodné vymezení podpory v indikativních seznámech operací - např. u 3.2.1 je uvedena i příprava výzkumných záměrů (aktivita, která rozhodně nesměruje k naplnění operačních cílů oblasti podpory),
 - podmínku doložení komerčně úspěšných projektů z minulosti u části Základní principy a podmínky přijatelnosti (3.3.1) - ta vylučuje u výzkumných organizací možnost vybudovat cokoliv nového, což je v rozporu s cílem podpory,
 - absenci uznatelných nákladů potřebných pro ověření realizace námětů (např. čtvrtprovozní zařízení aj. dle Rámce) u indikativního seznamu operací (kap. 3.3.1),
 - nevhodnou terminologii (kap. 3.3.2) – spojení „oblast vědy a výzkumu“;
 - problematické odůvodnění u oblasti podpory 3.3 (kap. 3.3.3) „Výzkumná spolupráce se zahraničními partnery“ (např. rozhodně neplatí, „že by řadě pracovišť chyběly mezinárodní vazby“). V té části, kde je možné zdůvodnění akceptovat (nedostatečné kapacity pro přípravu projektů) se zcela míjí s uznatelnými náklady (indikativní seznam operací), kterými mají být investice a náklady na propagaci v zahraničí,
 - uvedení uznatelných nákladů v indikativním seznamu operací u 3.4.1, které nemohou být hrazeny z výdajů na výzkum a vývoj (např. školení související s používáním výukových zařízení).

Návrh usnesení Rady

- 1) Rada konstatuje, že návrh OP VaVpI předložený MŠMT dne 7. září 2007 je v kap. 1 ("Analýza") a kap. 2 ("Strategie") obsahově přibližně shodný s jejím návrhem z 18. července 2007 a nemá k němu zásadní připomínky. Naproti tomu v klíčové kap. 3 ("Prioritní osy, oblasti podpory a indikátory") návrh obsahuje řadu zásadních chyb a nedostatků nejen z hlediska Rady, ale i z hlediska stanoviska EK z 13. července 2007 (Position Paper k OP R&DfI) i schválených dokumentů (NSRR), a proto Rada žádá jeho přepracování.**

⁷ Specifický výzkum na vysokých školách je podle zákona ta část výzkumu VŠ, kde je výuka neoddělitelně spojena se vzděláváním.

⁸ Viz např. str. 22 - Slabé stránky dle SWOT analýzy (nízké zapojení do mezinárodní spolupráce), str. 30 Strategie a kap. 2.5. (u priority 1 se předpokládá významný podíl zahraničních zdrojů, zejména z účasti v RP EU), se kterými je v rozporu kap. 3 str. 64 a dále, kde u cílů, indikátorů aj. je podíl mezinárodní spolupráce minimální (viz bod d).

- B) Cesta, kterou MŠMT v rozporu se „Společným prohlášením předsednictva Rady pro výzkum a vývoj a ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Dany Kuchtové k přípravě operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace“ ze dne 20. července 2007 při dopracování OP VaVpI zvolilo – psaní vlastního návrhu, namísto dohodnutého využití a následných úprav návrhu z 18. července 2007, se znovu ukázala jako chybná⁹ - jak časově, tak věcně nebyla MŠMT zvládnuta. Tento přístup MŠMT se v letošním roce opakuje již poněkoliakrát¹⁰ (viz přílohy). Poslední deklarace o spolupráci přitom byla garantována přímo ministryní D. Kuchtovou („O všech aktivitách týkajících se operačních programů bude nejprve informována ministryně školství prostřednictvím sekretariátu MŠMT.“).

Návrh usnesení Rady

- 2) **Rada konstatuje, že tím, že především při přípravě kap. 3 OP VaVpI MŠMT nevyužilo jejího návrhu z 18. července 2007, nastalo další zdržení. Stejný postup při přípravě OP VaVpI se od počátku roku opakuje již poněkoliakrát - nejprve dohoda o spolupráci a pak jednostranné změny a kroky MŠMT, které se ukáží jako problematické a příprava se u podstatných částí vrací na počátek. To bude mít za následek jak další opoždění vyhlášení výzev, tak odklad připravované „Reformy výzkumu a vývoje“ aj. V neposlední řadě se odklad již nyní negativně projevuje u výzkumných organizací včetně vysokých škol, které se již přes rok připravují na využití prostředků strukturálních fondů v původních termínech, aniž by se jim dostalo (stejně jako Radě) relevantních informací.**
- 3) **Rada ukládá sekretáři Rady dr. Blažkovi, aby do pondělí 17. září 2007 s MŠMT dopracoval návrh OP VaVpI pro audit připravenosti podle připomínek Rady a paralelně, aby v expertním týmu s MŠMT, MPO a MMR do úterý 18. září 2007 za RVV připravili synergie OP VaVpI a OP PI a dále zmocňuje dr. Blažku zastávat stanovisko Rady.**

Udržitelnost výdajů OP VaVpI

- C) Zajištění národních zdrojů pro OP VaVpI v celkové výši 130 mld. Kč vyžaduje útlum nebo zrušení řady stávajících aktivit ve výzkumu a vývoji. Po zásadních připomínkách předsednictva Rady k udržitelnosti výdajů na OP VaVpI z 29. srpna 2007 byl návrh MŠMT částečně přepracován.
- a) Rada opakovaně MŠMT sdělila základní rámce pro jednání o udržitelnosti výdajů. V letech 2007 – 2013 (resp. 2015 kdy čerpání prostředků končí) má na OP VaVpI být vynaloženo 68 mld. Kč, EK má z nákladů OP VaVpI hradit cca 58 mld. Kč. Druhou část nákladů (cca 10 mld. Kč - tzv. kofinancování) OP VaVpI a náklady na činnost kapacit modernizovaných a vybudovaných z OP VaVpI do r. 2027 (tzv. udržitelnost programu) – dalších cca 120 mld. Kč má být hrazena ze státních výdajů ČR na výzkum a vývoj. U výdajů na udržitelnost OP VaVpI jde cca z poloviny o prostředky na nové aktivity (zejména Národní program výzkumu III), druhá polovina má být příjemci získána

⁹ Formulačně jinak, ale i s některými nepřesnostmi jsou u obou návrhů obdobné kap. 1 a 2. Naproti tomu klíčová kapitola 3 Prioritní osy, oblasti podpory a indikátory se podle návrhu MŠMT zásadně liší nejen od návrhu Rady, ale nerespektuje výhrady a připomínky EK (místy problematické části zesiluje) a nenavazuje ani na první dvě kapitoly stejného návrhu MŠMT.

¹⁰ Mj. lze uvést „spolupráci“ na přípravě velkých projektů – práce zastaveny a nepokračují, dále komunikaci s veřejností a příjemci – dne 27. června se uskutečnilo jediné společné vystoupení a uchazeči byli osloveni – jejich návrhy nevyužity, další plánované akce zrušeny atd.

v rámci současných výdajů (nejde jen o výstavbu „na zelené louce“, ale cca z poloviny o přesun části kapacit, která je již nyní financována).

- b) Přes opakovaná jednání a připomínky MŠMT nepochopilo možnosti státního rozpočtu u udržitelnosti výdajů. Nyní sice už správně uvádí celkové výdaje ze státního rozpočtu na činnost ve výši 7,2 mld. Kč/r, ale znovu nerozlišuje výdaje na nové programy (NPV III) ve výši 3,6 mld. Kč/r a výdaje cca ve stejné výši, které budou muset být hrazeny v rámci stávajících aktivit příjemců financovaných již nyní ze státních výdajů na VaV formou výzkumných záměrů (v budoucnu připravovaných institucionálním financováním za výsledky), projekty získané ve veřejné soutěži atd. Nejedná se tedy o předem „vyčleněné prostředky“ ve výši 7,2 mld. Kč/r jak navrhuje MŠMT; k tomu aby mohly být vyčleněny předem, bylo by podle zákona č. 130/2002 Sb. zrušit celou řadu stávajících programů a výzkumných záměrů. Nejde o formální opomenutí, uvedená výhrada byla opakovaně projednána.
- c) Na úrovni jednotlivých priorit jsou výdaje navržené MŠMT neudržitelné. Jde zejména o prioritu 1, která má být závislá na státním rozpočtu ČR (83 % výdajů na činnost) a o prioritu 3, kde MŠMT předpokládá 50 % podíl nespecifikovaných „ostatních veřejných zdrojů“ – protože výdaje státního rozpočtu i EU jsou zde uvedeny samostatně, může jít jen o prostředky krajů ve výši 180 mil. Kč/r (více než řádový nárůst proti současnému stavu). U priority 4, kde náklady na činnost mají být hrazeny ze zdrojů mimo VaV, jsou znovu započteny i státní výdaje na výzkum a vývoj (GA ČR aj.). Uvedený návrh MŠMT nebyl s Radou, kraji ani GA ČR aj. projednán a je zcela nereálný.
- c) Na rozdíl od návrhu předsednictva Rady z 18. července 2007 (znovu předloženého v souhrnu z 15.8.2007) je udržitelnost podle MŠMT zpracována bez vazby na indikátory OP VaVpI. V některých případech jde přitom o identické údaje – např. indikátor „Celkové výdaje na VaV v regionech s povolenou podporou“ (str. 102 OP VaVpI z 7.9.2007) má být členěn na veřejné zdroje, soukromé zdroje a fondy EU; přitom není a vzhledem k výše uvedenému ani nemůže být.
- e) V rozporu s výsledky dosavadních jednání MŠMT nepředložilo ani obecný návrh, jakým další způsobem (vedle Národního programu výzkumu III) by měla být činnost podle jeho představ financována. Na řadě míst návrhu OP VaVpI z 7.9.2007 (kap. 2.5, str. 30) se vyskytují formulace jako „významnou roli bude hrát NPV III“ atd. Formulace o dotacích na činnost z předchozí verze byly sice podle připomínek Rady vypuštěny (rozpor se zákonem), ale není uvedeno, zda NPV III bude jedinou formou podpory. Pokud by měla být i některá jiná, bylo by nutné zpracovat ji do Reformy VaV a do nového zákona o VaV. Rovněž v návrhu MŠMT chybí byť i náznak provázanosti mezi OP VaVpI a NPV III – v obou případech jde o veřejné soutěže, navíc podle odlišných pravidel a jak tedy bude zajištěno, že prostředky NPV III půjdou na činnost kapacit vybudovaných z OP VaVpI a ne na něco jiného (čímž by se udržitelnost stala deklarací)?
- f) Návrh MŠMT neobsahuje ani způsob, kterým bude řešeno zajištění podmínek pro využití prostředků státního rozpočtu na výzkum a vývoj na OP VaVpI (vč. udržitelnosti) stanovených zákonem. Zatímco vlastní soutěž je upravena specifickým předpisem - nařízeními EK¹¹, ostatní se řídí zákonem č. 130/2002 Sb. Jde mj. o vymezení předmětu podpory, postup přípravy návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj, podmínky podpory, poskytnutí údajů do Informačního systému výzkumu a vývoje o podpořených projektech před uvolněním prostředků ve struktuře dané právními předpisy (a jeho vazba na monitorovací systém OP VaVpI) aj.

Návrh usnesení Rady

- 4) Rada pro výzkum a vývoj je podle zákona tím, kdo má řídicímu orgánu (MŠMT), vládě a EK garantovat národní výdaje na OP VaVpI a na zajištění činnosti kapacit**

¹¹ Systematicky jde o obdobu výzkumu a vývoje pro státní správu - soutěž aj. probíhá podle zákona č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách, ale vše co ji předchází a následuje musí splňovat podmínky zákona č. 130/2002 Sb.

z něj vybudovaných do roku 2027 (tzv. udržitelnost výdajů OP VaVpI) v celkové výši 130 mld. Kč, tj. nárůst prostředků vyčleněných na udržitelnost o 3,6 mld. Kč/r.

Návrh MŠMT ze 7. září 2007 požadující vyčlenit na tyto účely předem dvojnásobek, tj. 7,2 mld. Kč/r (cca třetinu státních výdajů ČR na VaV) by znamenal zrušení celé řady aktivit VaV v ČR a ve svých důsledcích vedl ke zrušení celé řady výzkumných organizací. Rovněž v požadavcích na státní rozpočet a na rozpočty krajů u jednotlivých priorit je pro Radu předložený návrh zcela nepřijatelný, navíc v něm chybí řešení celé řady podstatných otázek, např. provázanost OP VaVpI a NPV III.

Rada žádá MŠMT, aby návrh na udržitelnost výdajů byl přepracován podle jejích připomínek a v souladu s bodem 3 promítnut do návrhu OP VaVpI do 24. září 2007.

Implementace OP VaVpI (a OP VK) a koordinace OP VaVpI, OP PI a OP VK

D) Řídící orgán

Rada se seznámila s příkazem ministryně ze dne 30. srpna 2007 č. 31, který jí byl předložen 7. září 2007 a s důsledky, které pro personální zajištění činnosti řídicího orgánu měl.

Návrh usnesení Rady

- 5) Rada upozorňuje, že začlenění skupiny 6 MŠMT (pro evropské záležitosti a mezinárodní vztahy) do skupiny 4 MŠMT (pro veřejné zakázky, reprodukci majetku, vnější vztahy a komunikaci) představuje podle jejího názoru nesystémovou koncentraci značně různorodých problematik s vysokými nároky na koordinaci a řízení. Stejně jako když v srpnu 2007 protestovala, aby skupina 3 (pro výzkum a vysoké školy) převzala část implementace OP VaVpI, i nyní se domnívá, že problematika strukturálních fondů a českého předsednictví EU aj. jsou natolik závažné úkoly MŠMT, aby byly zařazeny v samostatné skupině s jednoznačnou odpovědností na úrovni náměstka ministryně.
- 6) Rada konstatuje, že v současné době není MŠMT z personálních důvodů schopno plnit funkci řídicího orgánu OP VaVpI - všichni pracovníci MŠMT, kteří se jím v letošním roce zabývali, z MŠMT buď již odešli nebo odchází. Rada se obává, že personální změny se mohou projevit při další přípravě OP VaVpI, a proto naléhavě doporučuje MŠMT, aby se urychleně snažilo získat kvalifikovanou náhradu.

E) Zprostředkující subjekt (Implementační agentura)

Rada se seznámila s dohodou ministryně školství, mládeže a tělovýchovy a ministra průmyslu obchodu a o koordinaci při řízení a implementaci OP VaVpI, OP PI a OP VK ze dne 4. září 2007 (datovanou 6. září 2007), která jí byla dodatečně zaslána. Tato dohoda byla na jednání předsednictva Rady a ministryně D. Kuchtové MŠMT interpretována jako rámcová dohoda, která bude upřesněna.

Návrh usnesení Rady

- 7) Rada přivítala navrženou implementaci priorit 2 a 3 OP VaVpI organizací přímo řízenou MPO – CzechInvestem, neboť tyto priority mají mít ve financování své další činnosti vysoký podíl soukromých zdrojů. Dále vyslovila politování, že o tomto návrhu Rady s ní dosud MŠMT odmítalo vést jakoukoliv diskusi.

- 8) Rada vzala na vědomí navrženou implementaci priority 1 OP VaVpI CzechInvestem s tím, že upozorňuje, že nelze od sebe oddělovat realizaci OP VaVpI a NPV III.
- 9) Rada upozorňuje na problémy, které by vznikly s převedením implementace za prioritu 4 OP VaVpI pod CzechInvest, neboť ten s financováním výzkumu na vysokých školách nemá zkušenosti. Rovněž by bylo problematické zajistit udržitelnost dalších výdajů na prioritu 4 financovaných MŠMT z prostředků na vysoké školy.

F) Koordinace OP VaVpI, OP PI a OP VK

Rada se seznámila s dohodou ministryně školství, mládeže a tělovýchovy a ministra průmyslu obchodu a o koordinaci při řízení a implementaci OP VaVpI, OP PI a OP VK ze dne 4. září 2007 (datovanou 6. září 2007), která je přes řadu urgencí jedinou reakcí na návrh koordinace, který oběma řídicím orgánům Rada zaslala dne 10. července 2007 pod č.j. 10301/07.

Návrh usnesení Rady

- 10) Rada navrhuje, aby koordinace na národní úrovni (RVV) a koordinace využití evropských zdrojů (podle dohody MŠMT – MPO „Management and Coordination Committee“) byly zajišťovány jedním orgánem, který musí dojít ke konsensu, aby Radě nebylo v rozporu se zákonem uloženo, jak vládě navrhnout využití národních zdrojů (výdajů státního rozpočtu na VaV).
- 11) Rada vítá ustavení expertního týmu (MMR-RVV-MŠMT-MPO) zřízeného jako reakce na jednání s EK dne 12. září 2007, který má do 18. září 2007 připravit podklad o synergiích OP VaVpI a OP PI a jejich koordinaci. Úloha Rady při koordinaci operačních programů je dána zákonem - musí (bez ohledu na úroveň dokumentu, ve kterém je to obsaženo - program, výzvy atd.) ex ante projednat a odsouhlasit cíle financované ze státních výdajů na výzkum a vývoj a kritéria pro jejich naplnění z hlediska rozpočtového, soulad s Rámcem a zákonem č. 130/2002 Sb. a udržitelnost výdajů na činnosti vybudovaných kapacit.
- 12) Rada žádá MŠMT, aby jako řídicí orgán OP VaVpI urychleně svolalo první zasedání Monitorovacího výboru OP VaVpI, který byl ministryní D. Kuchtovou jmenován 26. června 2007 a aby mu zaslala toto stanovisko Rady.

G) Audit připravenosti operačních programů

Rada se seznámila s "Informací pro vládu (12.9.2007) Vyjednávání operačních programů", kde se mj. konstatuje, že všechny řídicí orgány odevzdávají 17. září 2007 podklady pro audit připravenosti, že doplnění podkladů pro audit nebude možné a že další kolo se předpokládá až po výroku k nyní předloženým podkladům v lednu 2008.

- 13) Rada s politováním konstatuje, že na jednání předsednictva Rady s ministryní D. Kuchtovou byla odmítnuta vstřícná nabídka Rady o společném dopracování OP VaVpI v termínu do 17. září 2007 tak, aby mohl být předložen v tomto termínu pro audit připravenosti a že MŠMT považuje podle bodu 3 tohoto usnesení za nejbližší možný termín dopracování OP VaVpI 24. září 2007.
- 14) Rada konstatuje, že podklady, které MŠMT předloží dne 17. září 2007 pro audit připravenosti s ní (přes veškerou její snahu) nebyly vůbec projednány, že v této fázi prací nemůže garantovat výdaje na OP VaVpI a jeho udržitelnost ze státního rozpočtu

na výzkum a vývoj a že přístup MŠMT reagující na připomínky EK ze dne 13. července 2007 vede k vážnému ohrožení celého OP VaVpI a k výraznému zpoždění čerpání OP VaVpI.

- 15) Rada jako poradní orgán vlády upozorňuje vládu na to, že řídicí orgán OP VaVpI - MŠMT podle jejího názoru nezvládá přípravu OP VaVpI a jeho dopracování podle připomínek EK ze dne 13. července 2007. Rada dále upozorňuje vládu, že výrazné zpoždění přípravy OP VaVpI bude mít velmi vážné následky u výzkumných organizací a vysokých škol, které se na přípravu čerpání prostředků ze strukturálních fondů připravují.

Rekapitulace přípravy OP VaVpI v r. 2007

Dne **10. července 2007** předložila Rada pod č.j. 10301/07-RVV na základě výsledků jednání MMR - MŠMT - MPO a RVV z 27. června 2007 svůj návrh na způsob koordinace operačních programů "Státní podpora výzkumu, vývoje a inovací a vazby mezi OP VaVpI, OP PI a OP VpK". Reakce dosud žádná.

Dne **13. července 2007** zaslala EK Position Paper k návrhu operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI), obsahující několik desítek závažných připomínek jednak k vlastnímu návrhu OP VaVpI, jednak k způsobu jeho implementace a potřebné provázanosti s operačním programem Podnikání a inovace (OP PI - řídicí orgán MPO).

Dne **16. července 2007** na mimořádném zasedání Rady pro výzkum a vývoj pod vedením jejího předsedy, premiéra M. Topolánka Rada mj. uložila předsednictvu řešit otázky přípravy strukturálních fondů tak, aby Rada měla možnost odsouhlasovat ex ante (předem) ty aktivity, za jejichž financování ze státních výdajů na VaV odpovídá. Zároveň uložila zpracovat tuto problematiku do připravované reformy systému výzkumu a vývoje.

Dne **18. července 2007** předložilo předsednictvo Rady MŠMT svůj návrh na zpracování připomínek EK z 13. července 2007 - návrh operačního programu přepracovaný v kapitolách 1 - 3 (analýza; strategie; prioritní osy, oblasti podpory a indikátory).

Dne **20. července 2007** se uskutečnilo společné jednání předsednictva Rady a ministryně D. Kuchtové a jejích poradců, na kterém byl dohodnut další postup, formulovaný ve Společném prohlášení. Při dopracování mělo být využito návrhu OP VaVpI z 18.7.2007, o všech jednáních a pracích měla být informována ministryně D. Kuchtová. Před předložením EK¹² měl být návrh operačního programu předložen MŠMT ke stanovisku Radě pro výzkum a vývoj. Stejný obsah měl i dopis předsedy Rady premiéra M. Topolánka ministryni D. Kuchtové z 25. července 2007, kterým současně pozval pí. ministryni na 225. zasedání Rady dne 14. září 2007.

Dne **6. srpna 2007** se konalo u ministryně D. Kuchtové jednání pracovní skupiny pro přípravu OP VaVpI s účastí zástupců Rady, kde byla projednána MŠMT částečně upravená kapitola 1 - Analýza (verze z 2. 8. 2007) a další postup.

Dne **16. srpna 2007** zaslala Rada MŠMT na jeho žádost podklad k udržitelnosti výdajů na OP VaVpI, rekapitulující a zdůvodňující tuto část návrhu z 18.7.2007.

Dne **17. srpna 2007** se konalo další jednání pracovní skupiny (k MŠMT částečně upraveným kapitolám 1 - 3 z 15. 8. 2007), kde byly projednány závěry předsednictva Rady ze stejného dne a dohodnut další postup.¹³

Dne **23. srpna 2007** MŠMT předložilo Radě čtyři vzájemně související materiály, o kterých jednalo předsednictvo Rady dne 24. srpna 2007:

- Zdůvodnění alokací a návrh udržitelnosti výdajů OP VaVpI podle priorit;
- Návrh OP VaVpI - kap. 1 - 3 z 23. 8. 2007;
- Kompetence útvarů implementační struktury OP v gesci MŠMT;
- Implementační struktura operačních programů v gesci MŠMT - celková struktura.

Dne **29. srpna 2007** se vzhledem k termínu připomínek pro MŠMT sešlo na mimořádném zasedání předsednictvo Rady a schválilo deset zásadních okruhů připomínek, které se na jednání odpovědných pracovníků MŠMT zavázalo respektovat. Poté MŠMT přerušilo komunikaci s Radou.

Dne **7. září 2007** předložilo na jednání předsednictva Rady MŠMT dohodu s MPO (ze 4. září datovanou 6. září 2007) již zveřejněnou tiskem, dodatečně (po jednání) příkaz ministryně D. Kuchtové o organizačních změnách na MŠMT a dále dva materiály pro společné jednání ministryně a předsednictva Rady v pondělí dne 10. září 2007 – návrh OP VaVpI a Zdůvodnění alokací a návrh udržitelnosti výdajů.

¹² Podklady EK mají být odeslány 3. září 2007, první jednání se má uskutečnit dne 12. září 2007.

¹³ "Předsednictvo vyslovilo své znepokojení nad tím, že návrh MŠMT z 15.8.2007 je méně rozpracovaný (řada částí v kap. 1 - 3 chybí, další je nutné diskutovat) než návrh z 18.7.2007 a nad tím, že v něm stále není ani naznačen způsob implementace OP VaVpI, který vzhledem k zářijovým jednáním s EK a auditu považuje za klíčový."

Souhrn za rok 2007

V průběhu letošního roku byla mezi Radou a MŠMT vedena řada jednání o přípravě OP VaVpI. V první polovině roku šlo zejména o přípravu návrhu výdajů na výzkum a vývoj na rok 2008 s výhledem do roku 2010, kde byly potřeby OP VaVpI brány jako absolutní priorita a i při reformě veřejných financí a krácení výdajů byly požadavky MŠMT do r. 2010 ve výši 5,6 mld. Kč Radou beze zbytku splněny a usnesením vlády č. 564 ze dne 24. května 2007 schváleny. MŠMT věnovalo veškeré své úsilí přípravě na využití prostředků OP VaVpI – na jeho implementaci (postupně MŠMT v roce 2007 prosazovalo implementaci prostřednictvím CERA jako přímo řízené příspěvkové organizace, CERA jako odboru MŠMT a kombinaci CERA a skupiny 3 pro výzkum a vysoké školy MŠMT).

Obdobně zůstaly nevyužity návrhy Rady a neřešeny byly další závažné problémy – otázky přípravy a výběrů velkých projektů OP VaVpI (tj. projektů větších než 50 mil. EURO, které posuzuje EK) nebo problematika komunikace s veřejností, zejména s budoucími příjemci, kteří se připravují na původně vyhlášené termíny výzev pro podávání projektů, nyní již nereálné.

Dne 13. července 2007 zaslala EK velvyslanci ČR při EU Position Paper k OP VaVpI – své stanovisko k návrhu OP VaVpI předloženému jí MŠMT v březnu 2007. Obsahoval 14 stran závažných připomínek a výhrad, na které ČR měla do konce srpna 2007 reagovat. Vzhledem k významu OP VaVpI pro reformu českého výzkumu a vývoje se dne 16. července 2007 sešlo pod vedením svého předsedy premiéra M. Topolánka mimořádné zasedání Rady. Podle závěrů tohoto zasedání dne 18. července 2007 předložilo předsednictvo Rady MŠMT svůj návrh reakce na připomínky EK – přepracovaný návrh OP VaVpI (s výjimkou implementační části).

Na společném jednání předsednictva Rady a ministryně D. Kuchtové dne 20. července byl odsouhlasen další postup a vzájemná spolupráce a přijato společné prohlášení (příloha).

Rada musí konstatovat, že tato spolupráce se postupně zhoršovala. MŠMT v rozporu se společným prohlášením nevyužilo návrh předsednictva Rady z 18. července 2007 a začalo připravovat vlastní. Tím došlo ke zpoždění prací a teprve na základě protestu zástupců Rady na jednání dne 17. srpna 2007 se MŠMT začalo zabývat podstatnými otázkami financování OP VaVpI, jeho udržitelnosti, zaměření indikátorů atd. K implementaci bylo opakovaně MŠMT konstatováno, že ji bude zajišťovat samo a o výhradách předsednictva Rady odmítlo jednat. Po závažných připomínkách předsednictva Rady z jeho mimořádného jednání dne 29. srpna 2007 přerušilo MŠMT komunikaci úplně. O zásadních změnách na řídicím orgánu OP VaVpI (převedení skupiny 6 - strukturálních fondů pod skupinu 4 - investic, rezignace všech, kdo se za MŠMT podíleli na přípravě OP VaVpI aj.), v jeho implementaci (dohodě MPO – MŠMT) atd. se předsednictvo Rady dozvíдалo až dodatečně, často až se sdělovacích prostředků.

Předseda Rady, premiér M. Topolánek, pozval dne 25. července 2007 na 225. zasedání Rady pro výzkum a vývoj ministryni D. Kuchtovou a současně ji požádal o předložení podkladů k OP VaVpI v termínu do 18. srpna 2007. Jak z připomínek vyplývá návrh OP VaVpI dopracovaný podle připomínek EK není k dispozici ani dnes. Předsednictvo Rady nemá od MŠMT žádné informace o stavu přípravy jednání se zástupci EK, které se uskuteční dne 12. září 2007. V neposlední řadě dosud MŠMT neodpovědělo na návrh předsednictva Rady týkající se její úlohy při vzájemné koordinaci OP VaVpI, OP PI a OP VK ze dne 10. července 2007.

Souhrnně lze konstatovat, že převážná většina prací, které na MŠMT za prvních osm měsíců roku 2007 na přípravě OP VaVpI a jeho implementace proběhly, se ukázala zbytečná; naproti tomu zůstává otevřena řada problémů.

Společné prohlášení předsednictva Rady pro výzkum a vývoj a ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Dany Kuchtové k přípravě operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace

Dne **20. července 2007** se na Úřadu vlády ČR uskutečnilo společné jednání předsednictva Rady pro výzkum a vývoj a ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Dany Kuchtové a jejích spolupracovníků k přípravě operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace a souvisejícím otázkám.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Rada pro výzkum a vývoj se dohodly na vzájemné spolupráci a komunikaci tak, aby návrh operačního programu byl před EK úspěšně obhájen a co nejdříve byla zahájena jeho realizace.

1. Vzájemná spolupráce a komunikace

Obě strany se shodly na potřebě zlepšení vzájemné komunikace, jejíž nedostatek byl příčinou některých nedorozumění v minulosti, která si MŠMT a RVV vzájemně vysvětlily. O všech aktivitách týkajících se operačních programů bude nejprve informována ministryně školství prostřednictvím sekretariátu MŠMT. Pro jednání na úrovni pí. ministryně D. Kuchtové je její partnerkou v Radě vlády pro výzkum a vývoj I. místopředsdkyně Rady M. Kopicová.

Za vzájemné informování o operačním programu budou zodpovědní na straně MŠMT poradce V. Doležal a ředitel R. Hvězda, za Radu zpravodaj M. Janeček a sekretář Rady M. Blažka.

2. Vymezení úloh

Dále se obě strany shodly na vymezení svých úloh. Za přípravu a implementaci operačního programu odpovídá řídicí orgán - MŠMT. Rada odpovídá za státní výdaje na výzkum a vývoj z nichž je tento operační program plněn a další dva (OP Podnikání a inovace a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost) částečně spolufinancovány a z nichž rovněž bude hrazena část nákladů na činnost po ukončení projektů operačního programu. Úloha Rady je zde analogická její úloze u národních aktivit výzkumu a vývoje v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. (Rada dává stanovisko vládě ke všemu, co má vliv na využití finančních prostředků). Sekretář rady ing. Blažka předal návrh spolupráce mezi MŠMT a Radou - materiál "Státní podpora výzkumu, vývoje a inovací a vazby mezi OP VaVpI, OP PI a OP VpK". Upřesnění a případné vyjasnění návrhu bude řešeno dohodnutým mechanismem.

3. Úpravy operačního programu dle připomínek EK

Za přepracování návrhu zodpovídá řídicí orgán MŠMT, úpravy provádí pracovní skupina MŠMT, kterou nově jmenovala ministryně školství. V pracovní skupině bude za RVV kromě sekretáře Rady ing. Blažky také zpravodaj Rady ing. M. Janeček.

MŠMT informovalo o postupu přípravy implementace tohoto operačního programu. Uvedlo, že se připravuje jednání s MPO a MPSV a jednání v EK. Za tímto účelem bude vytvořena na MŠMT vyjednávací tým. Rada bude o jednání informována. 1. místopředsdkyně Rady nabídla v rámci svých zkušeností s jednáním EK spolupráci, MŠMT tuto nabídku rádo akceptuje.

Při přepracování návrhu operačního programu podle připomínek Evropské komise uvedených v Pozičním dokumentu z 13. července 2007 bude využito návrhu úprav stávajícího textu OP VaVpI, který zpracoval sekretář Rady ing. Blažka a který Rada doporučila.

4. Harmonogram

6. srpna 2007 se uskuteční pod vedením ministryně Mgr. D. Kuchtové kontrola postupu prací v této skupině, další proběhne cca v polovině srpna. Před předložením EK bude návrh operačního programu předložen ke stanovisku Radě pro výzkum a vývoj.

MŠMT informovalo o postupu přípravy implementace tohoto operačního programu, která je v jeho výlučné působnosti. Výsledky budou zapracovány do návrhu operačního programu.

Na závěr se obě stany shodly, že jejich cílem je rychlé obhájení a zahájení realizace operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace, významného nejen pro efektivní využití prostředků ERDF pro rozvoj regionů, ale současně i pro reformu výzkumu a vývoje v ČR.